

Posudek na diplomovou práci Michaly Kolaříkové „Druhová diverzita fauny obratlovců na území hlavního města Prahy (historie a současnost)“

Diplomová práce Michaly Kolaříkové má 141 číslovaných stran, z toho 53 stran tvoří přílohy.

Autorka ve své diplomové práci popisuje stav, změny a vývojové trendy druhů obratlovců, vyskytujících se na území Prahy. Naše hlavní město má nespornou výhodu, že nám rozmanité informační zdroje mohou poskytnout údaje, umožňující se pokusit postihnout zákonitosti, kterými se synurbanizace zmiňované skupiny volně žijících živočichů řídí. Jedná se pochopitelně o různě kvalitní data z rozmanitých časových úseků, protože systematické monitorování obratlovců v pražské aglomeraci, jehož výsledkem by byly v ideálním případě časové řady údajů, neprobíhá.

Po stručném, ale výstižném úvodu do problematiky urbánní ekologie charakterizuje autorka přírodní podmínky na území Prahy, ve srovnávaných chráněných krajinných oblastech a vybraných středoevropských vnitrozemských městech. Hodnotí i zdroje shromážděných údajů o historickém vývoji a přítomnosti pražské fauny obratlovců. Těžiště práce představuje přehled stavu, změn a vývojových trendů jednotlivých tříd obratlovců. Druhová bohatost obratlovcí fauny na území Prahy je poté porovnána s druhovou bohatostí těchto živočichů ve zmiňovaných CHKO a v Berlíně, Bratislavě, Varšavě a Vídni.

Za největší klad hodnocené studie považují nesporné úsilí autorky nejen shromáždit co nejvíce materiálu, a to i vlastním terénním šetřením, ale kriticky jej vyhodnotit: při tom se neomezuje pouze na pouhý popis zjištěných jevů, ale jde jí i o postižení kauzalit. Oceňuji i rozumné využití internetových zdrojů a skutečnost, že autorka zkoumanou problematiku konzultovala s řadou odborníků v ČR i zahraničí.

K práci mám následující připomínky:

- Název práce – Vzhledem k hodnocenému materiálu se mi zdá vhodnější hovořit spíše než o *druhové diverzitě* o *druhové bohatosti*, resp. *druhovém bohatství* (*species richness*), což má i určitý emoční náboj
- str. 6 – Možná by neškodilo v této úvodní části naznačit zatímní znalosti o charakteristikách bioty v lidských sídlech, kupř. v souvislosti se nedávno znovu otevřenou otázkou principů ostrovní biogeografie a dalších makroekologických zákonitostí.
- str. 62 – Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., přinášející seznam zvláště chráněných druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, byla mezitím novelizována zejména tak, aby odrážela příslušnou legislativu Evropských společenství. Proto je Červený seznam obratlovců ČR vhodnějším podkladem o současném stupni ohrožení obratlovců ČR, navíc sestaveným z čistě odborného, a nikoli politického hlediska. Nicméně se nejedná o soupis zvláště chráněných druhů!
- str. 66 – Protože podle rozsáhlé rešerše, provedené v polovině 90. let, patří mezi druhově nejbohatší středoevropské ekosystémy původní lesy a mokřady, může druhovou bohatost obratlovců srovnávaných středoevropských měst ovlivňovat přítomnost a rozsah zmiňovaných biotopů na jejich území a okolí, jak správně v textu dále konstatuje autorka.
- str. 125 – zůstal bych u tvrzení, že se jedná o seznam druhů obratlovců vyskytujících se v současnosti na území Prahy a zařazených do červeného seznamu ohrožených druhů ČR. Červený seznam ohrožených druhů obratlovců hlavního města Prahy by musel hodnotit stupeň ohrožení těchto taxonů právě na území Prahy.

Na autorku mám následující dotazy:

- str. 2 - Není městské prostředí typickým ekokomplexem?
- str. 34 – Je Vltava ve srovnání s 70. a 80. lety 20. století čistší a ostatní vodní zdroje více kontaminované cizorodými látkami a živinami nebo se liší odezva ryb a obojživelníků na zmiňované disturbance?
- str. 61 – Byla Praha skutečně tak významným hnízdištěm sovy pálené a sýčka obecného? Nejde spíše o teplejší nížiny s rozptýlenou zelení a extenzivnějším zemědělstvím?

Další poznámky jsou méně podstatné:

- str. 1 – Spíše než o tom, že Praha se nachází na rozhraní několika biogeografických oblastí, bych hovořil o tom, že jde o okraje biogeografických jednotek
- str. 5 a dále – Více literárních pramenů ke stejné problematice není citováno ani abecedně podle autorů, ani chronologicky podle doby vydání publikace; pro opakovanou citaci se někdy používá citování příjmení autora se zkratkou *l.c.*
- str. 5 – v případě uvedených brazilských biosférických rezervací UNESCO nejde o jejich názvy, ale o označení chráněného typu přírodního stanoviště (atlantský les, lesostep).
- str. 6 – A co úroveň celoevropská, resp. Evropské unie?
- str.13 – Je Dunaj skutečně největší evropskou řekou? (viz str. 65)
- str. 13 – správný překlad názvu národního parku v těsné blízkosti Varšavy je Kampinoský národní park
- str. 44 – zmiňovaný kormorán malý chybí v tabulce pozorovaných druhů.
- str. 51 – sousloví *in verb.* je zkratka
- str. 69 – ťuhák šedý není mokřadní druh, ale druh otevřené krajiny
- str. 80 – prosperuje včelojed lesní skutečně v Praze, kupř. srovnatelně s krahujcem obecným či poštolkou obecnou?
- str. 83 - ve výčtu nepůvodních druhů bych odlišil ty, které se chovají jako invazní
- str. 86 – tvoří zvláště chráněná území v Praze skutečně síť ve smyslu ekologické sítě nebo jde o soustavu izolovaných území, jak dále naznačuje autorka?
- V seznamu použité literatury chybí některé v textu citované práce, například HANÁK (1983) str. 1, UNCED (1992) str. 6, ČIHAŘ (1998) str. 11, HANÁK & ANDĚRA (2005) str. 51.

Pravopisné chyby, stylistické prohřešky a drobné věcné omyly jsem opravil korekturními znaménky přímo do textu.

Celkové hodnocení

Michala Kolářová prokázala, že je nejen schopna shromáždit vědecký materiál, ale vhodně jej i zpracovat. Vznikla tak kvalitní diplomová práce, splňující nároky, kladené na tento typ samostatné studie.

Z těchto důvodů plně doporučuji její přijetí k obhajobě.

V Praze 5.6.2006

RNDr. Jan Plesník, CSc.